

6. Pipes T.V. Strength training and fiber / T.V. Pipes // *Scholastic Coach*, 1994. – Vol. 63. – № 8. – P. 67 – 71.

Шумейко С. М.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

СТАН ВИХОВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ПІДЛІТКІВ У ПРОЦЕСІ ФІЗКУЛЬТУРНО-МАСОВОЇ РОБОТИ

У статті розкрито результати дослідження стану виховання пізнавальної діяльності молодших підлітків у процесі фізкультурно-масової роботи

Ключові слова: *пізнавальна діяльність, фізкультурно-масова робота, молодші підлітки.*

Шумейко С. Н. Состояние воспитания познавательной деятельности младших подростков в процессе физкультурно-массовой работы.

В статье раскрыты результаты исследования состояния воспитания познавательной деятельности младших подростков в процессе физкультурно-массовой работы

Ключевые слова: *познавательная деятельность, физкультурно-массовая работа, младшие подростки.*

Shumeyko S. N State education informative activity of younger teenagers in the sports -media work.

The article deals with the results of studying the state of education of informative activity of younger teenagers in the course of sports and mass work

Adolescence – a period of considerable difficulties, contradictions and implementation capacity of the growing person. If parents and teachers will seek to develop and mobilize the advantages inherent in young adults, then overcome their difficulties become very real. Experience outstanding scientists shows that can be formed in time to each student and educational interests, and social orientation of the individual, and the pursuit of goals that are key not only for young adults, but also for society as a whole. It should be noted that negative factor in education is the lack of cognitive activity promptly formed vital goals, the differences between the social position and the internal position of younger adolescents. So first of all the efforts of teachers should be directed to the development of young adults in the life priority objectives, the achievement of which may determine their future behavior and cognitive activity. This will enable students to younger teens move to a new, higher level educational activities on physical training, during which they revealed to its essence, appear to desire physical self-improvement, the pursuit of mastery of knowledge in the field of education in the learning of physical culture media work.

The analysis and study of the literature [1; 2; 5; 6; 7; 8], and scientific papers [3; 4] shows that cognitive training of young adults in the sports and media work is very relevant and had developed a problem in the theory and methodology of education. The need to study this problem due to lower students' interest in learning of that in the future may lead to defective development and formation of the student as a person.

Keywords: *cognitive activity, physical culture and mass work, the younger adolescents .*

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити ефективність змісту пізнавальної діяльності молодших підлітків у процесі фізкультурно-масової роботи.

Завдання дослідження: 1. Провести аналіз літературних джерел й наукових досліджень з виховання пізнавальної діяльності школярів у процесі фізкультурно-масової роботи.

2. Дослідити стан роботи загальноосвітніх шкіл щодо виховання пізнавальної діяльності учнів у процесі фізкультурно-масової роботи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вивчення стану роботи з виховання пізнавальної діяльності учнів проводилося в процесі спостереження на уроках фізичної культури, спортивних свят, туристських походів, краєзнавчих подорожах, фізкультурно-масової та гурткової роботи. Під час анкетування й бесід з учителями фізичної культури, класними керівниками, батьками, учнями нам вдалося визначити рівні сформованості пізнавальної діяльності в молодших підлітків у процесі фізкультурно-масової роботи. У ході вивчення в загальноосвітніх школах фізкультурно-масової роботи значна увага приділялася аналізу змісту, форм, методів та прийомів, які застосовували вчителі в процесі виховання пізнавальної діяльності учнів молодшого підліткового віку.

Аналізуючи зміст навчальної документації загальноосвітніх шкіл виявилось, що переважна більшість вчителів не включають у навчальні плани теоретичний матеріал щодо виховання пізнавальної діяльності та не розкривають її суть. Результати, отримані у ході анкетування засвідчують, 87 % молодших підлітків взагалі не розуміють сутності й змісту поняття «пізнавальна діяльність» і лише 13 % учнів мають поверхневе уявлення про пізнавальну діяльність у процесі фізкультурно-масової роботи.

Переважна більшість учителів загальноосвітніх шкіл у своїй роботі недостатньо приділяли уваги теоретичним знанням та створенню позитивних емоцій під час занять, тому що їхні зусилля спрямовані на організацію практичної діяльності молодших підлітків. Це є наслідком низького рівня володіння спортивною термінологією, недостатнім знанням особливостей самостійних занять фізкультурно-масовою роботою, їх значення у формуванні необхідних рухових умінь і навичок. Опитування учителів фізичної культури, тренерів спортивних секцій, керівників фізкультурних гуртків загальноосвітніх шкіл показало, що вони недостатньо володіють знаннями з виховання пізнавальної діяльності. Близько 35 % учителів не могли відповісти на запитання „Дайте визначення поняття „пізнавальна діяльність“?“, „Назвіть форми і

методи пізнавальної діяльності, які ви застосовуєте під час занять фізичною культурою?”, „Назвіть заходи фізкультурно-масової роботи, які сприяють вихованню пізнавальної діяльності підлітків?”.

Проаналізувавши відповіді, які були запропоновані вчителям під час анкетування, можна зазначити, що для виховання в молодших підлітків пізнавальної діяльності в процесі фізкультурно-масової роботи близько 71,1 % учителів намагаються залучати учнів до систематичних занять фізичною культурою в режимі дня та проведення фізкультурно-масових заходів. 64,5 % опитаних педагогів указали на необхідність цікаво й методично правильно проводити уроки фізичної культури. 59,3 % учителів-предметників вважають за необхідність проводити роз'яснювальну роботу з батьками та учнями. 40,7 % опитаних учителів притримуються думки щодо залучення батьків до виховання в дітей любові до уроків фізичної культури. 31,6 % опитаних учителів указали на необхідність систематичних занять дітей у фізкультурних гуртках та спортивних секціях з різних видів спорту. 27,4 % педагогів вказали на покращення матеріально-технічної бази загальноосвітніх шкіл. І тільки 9,3 % опитаних учителів назвали методи і прийоми, якими вони користуються під час виховання пізнавальної діяльності молодших підлітків у процесі фізкультурно-масової роботи. Як бачимо, отримані дані засвідчують, що більшість опитаних учителів фізичної культури недостатньо враховують вплив інтересів і потреб на виховання пізнавальної діяльності молодших підлітків у процесі фізкультурно-масової роботи.

Дієвою формою пропаганди пізнавальної діяльності є масові фізкультурно-оздоровчі вечори, які організовує школа для учнів та їх батьків.

Вони сприяють підвищенню інтересу до фізичної культури та спорту, а це є наслідком зростання майстерної організації фізкультурно-масової роботи в школі. У процесі анкетування виявилось, що 53,4 % учнів узагалі не відвідують фізкультурні гуртки, не беруть участі в туристських походах, краєзнавчих подорожах, спортивних святах, а надають перевагу іграм за комп'ютером, розмовам по мобільному телефону, прослуховуванню музики та перегляду телепередач. Це є результатом нераціонального використання вільного часу молодших підлітків, не бажанням батьків займатися дозвіллям дітей, відсутністю належних умов для організації і проведення фізкультурно-оздоровчих заходів та віддаленістю спортивних секцій від місця проживання.

Таблиця 1

Види зайнятості молодших підлітків у вільний час та їх порядкове місце

№ п/п	Види зайнятості молодших підлітків	Класи	
		5	6
1	Комп'ютерні ігри	1	1
2	Перегляд телепередач	2	2
3	Прослуховування музики	3	3
4	Розмови по мобільному телефону	4	4
5	Проведення вільного часу з однолітками	5	5
6	Виконання домашніх завдань	6	7
7	Заняття в фізкультурних гуртках та спортивних секціях	7	6
8	Самостійні заняття фізичною культурою та спортом	8	9
9	Відвідування історико-краєзнавчих місць	9	8
10	Фізкультурно-масова робота	10	10
11	Інші види зайнятості	11	11

Таким чином, аналізуючи дані таблиці можна зробити висновок, що молодші підлітки надають перевагу у вільний час тим видам діяльності, які їм більш цікаві. Тому батьки й учителі мають насамперед заохочувати учнів до самостійних занять фізичною культурою, спортом та фізкультурно-масовою роботою, намагатися контролювати вільний час молодших підлітків і на своєму прикладі демонструвати зацікавленість у необхідності займатися фізкультурно-масовою роботою у вільний час.

Аналізуючи фізкультурно-масову роботу в загальноосвітніх школах, ми пересвідчилися, що головним фактором розвитку пізнавальної діяльності учнів 5–6 класів у процесі фізкультурно-масової роботи є виховна діяльність, яка ведеться частково. В 51,2 % загальноосвітніх шкіл учителі не приділяють уваги виконанню домашніх завдань з фізичної культури, в 77,9 % шкіл секційні заняття проводяться з кількома класами в одному спортивному залі або на одному спортивному майданчику.

Важливим чинником у роботі вчителя фізичної культури щодо виховання в молодших підлітків пізнавальної діяльності в процесі фізкультурно-масової роботи є залучення школярів до участі в змаганнях з різних видів спорту, змаганнях на призи відомих людей, до туристських походів, спортивних свят тощо. Залучення молодших підлітків до фізкультурно-масової роботи сприяє формуванню вмінь та навичок самостійно виконувати фізичні вправи, накопиченню змагального досвіду, розвитку фізичних якостей та зміцненню свого здоров'я.

Стимулювання в молодших підлітків бажання до здорового способу життя є один із пріоритетних напрямів національних програм щодо зміцнення та збереження здоров'я підростаючого покоління. До таких програм належать: Національна програма „Діти України” (1996 р.), Цільова комплексна програма „Фізичне виховання – здоров'я нації” (1998 р.), „Концепція формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у дітей та молоді” (2004 р.), Державна програма „Репродуктивне здоров'я нації” (2007 р.).

Одним із головних факторів, який суттєво впливає на стан здоров'я молодших підлітків, є здоровий спосіб життя, який ведуть школярі. Вчені зазначають, що стан здоров'я учнівської молоді – це результат розвитку інтелекту, який формується в дитинстві. Тому педагогічним колективам шкіл варто звертати велику увагу на активізацію пізнавальної

діяльності молодших підлітків, підвищення рівнів їхніх знань з валеології та анатомії, виховання позитивного ставлення до здорового способу життя. Адже ситуація, яка склалася в даний час у загальноосвітніх школах потребує нагального вирішення, зокрема потрібно виховувати та навчати молодших підлітків необхідним засобам і формам збереження здоров'я.

Таким чином, вивчення й аналіз роботи досліджуваних загальноосвітніх шкіл засвідчують, що формуванню в молодших підлітків пізнавальної діяльності в процесі фізкультурно-масової роботи приділяється мало уваги. Це пов'язано з недостатнім методичним та програмним забезпеченням загальноосвітніх шкіл під час проведення фізкультурно-масової роботи. В них також відсутні спільні дії батьків та вчителів у формуванні в учнів 5–6 класів пізнавальної діяльності до систематичних занять фізкультурно-масовою роботою. Суттєвою прогалиною в роботі шкіл є невміння використовувати можливості й бажання вчителів фізичної культури, тренерів спортивних секцій, керівників фізкультурних гуртків реалізовувати різноманітні форми фізкультурно-масової роботи в формуванні пізнавальної діяльності молодших підлітків.

Основними факторами, що впливають на такий стан є: відсутність навчально-методичної бази з виховання пізнавальної діяльності молодших підлітків; недостатній рівень знань з організації та проведення фізкультурно-масової роботи в досліджуваних школах; одноманітне й нецікаве проведення занять; нерегулярна участь молодших підлітків у фізкультурно-спортивних змаганнях та краєзнавчо-туристських походах; відсутність у загальноосвітніх школах популяризації здорового способу життя серед учителів та школярів; невміння керівництва шкіл зацікавити учнів підліткового віку до занять фізкультурно-масовою роботою; відсутність у школах методичних рекомендацій щодо формування в учнів пізнавальної діяльності в процесі фізкультурно-масової роботи; незацікавленість батьків щодо формування в дітей пізнавальної діяльності та до систематичних занять фізичними вправами в домашніх умовах; нерозуміння молодшими підлітками сутності й змісту формування пізнавальної діяльності в процесі фізкультурно-масової роботи; не проведення бесід серед батьків, молодших підлітків, учителів, тренерів щодо формування пізнавальної діяльності в процесі фізкультурно-масової роботи.

Проаналізувавши стан роботи загальноосвітніх шкіл з виховання пізнавальної діяльності молодших підлітків у процесі фізкультурно-масової роботи виявилось, що вихованню даної проблеми приділяється дефіцит уваги та часу. Дану ситуацію в загальноосвітніх навчальних закладах можна пояснити наступним чином: у навчальному плані шкіл непередбачено виховання пізнавальної діяльності у процесі фізкультурно-масової роботи, недостатньо часу відводиться на позакласну спортивно-масову роботу, заняття у спортивних секціях, фізкультурних гуртках, участь в спортивних змаганнях тощо. У ході навчально-виховного процесу молодші підлітки недостатньо отримують знань щодо пізнавальної діяльності, формування здорового способу життя та мотивації до занять фізичними вправами

ВИСНОВКИ. Проаналізувавши стан роботи загальноосвітніх шкіл з виховання пізнавальної діяльності молодших підлітків у процесі фізкультурно-масової роботи виявилось, що вихованню даної проблеми приділяється дефіцит уваги та часу. Дану ситуацію в загальноосвітніх навчальних закладах можна пояснити наступним чином: у навчальному плані шкіл непередбачено виховання пізнавальної діяльності у процесі фізкультурно-масової роботи, недостатньо часу відводиться на позакласну спортивно-масову роботу, заняття у спортивних секціях, фізкультурних гуртках, участь в спортивних змаганнях тощо. У ході навчально-виховного процесу молодші підлітки недостатньо отримують знань щодо пізнавальної діяльності, формування здорового способу життя та мотивації до занять фізичними вправами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Долбенко Т. О. Активізація пізнавальної діяльності підлітків: Монографія. / Т. О. Долбенко. – К.: ТОВ Аратта, 2003. – 234 с.
2. Лозова В. І. Цілісний підхід до формування пізнавальної активності школярів / Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. – 2-е вид., доп. / В. І. Лозова. – Харків: „ОВС”, 2000. – 175 с.
3. Рачкова Л. В. Управління навчально-пізнавальною діяльністю школярів у процесі вирішення ними дидактичних ситуацій: Автореф. на здоб. ступ. пед. наук / Харків. держ. педагог. інститут. / Л. В. Рачкова. – Х., 1996. – 23с.
4. Карміна Л. І. Формування світоглядних знань підлітків у процесі навчально-пізнавальної діяльності: Автореф. дис. д-ра пед. наук. / Інститут педагогіки АПН України. / Л. І. Карміна.– К., 1998. – 18с.
5. Shukina G. I. Aktivizacija poznavatel'noj dejatel'nosti uchashhihsja v uchebnom processe. / G. I. Shukina. – М.: Prosveshhenie, 1979. – 160 s.
6. Shamova T. I. Aktivizacija shkol'nikov. / T. I. Shamova. – М.: Pedagogika, 1982. – 208 s.
7. Shukina G. I. Metodologicheskie i teoreticheskie problemy aktivizacii uchebno-poznavatel'noj dejatel'nosti v svete reform shkoly. / G. I Shukina. – L., – 1986.
8. Talyzina N. F. Formirovanie poznavatel'noj dejatel'nosti mladshih shkol'nikov: Kn. dlja uchitelja. / N. F. Talyzina. – М.: Prosveshhenie, 1988. – 175 s.

УДК 796.011.1- 053.67:004

Юхно Ю.О.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРАКТИКУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Процес фізичного виховання студентської молоді все більшою мірою починає набувати характер науково-практичного пошуку, вимагаючи науково-обґрунтованого підходу до організації та проведення занять фізичними вправами, до використання досягнень науки і техніки для отримання та аналізу інформації про діяльність студента.